

پی‌نوشت‌ها

- ۱- متن سخنرانی ایشان در کنگره‌ی حافظه دانشگاه آنگاراه هفدهم آذرماه ۱۳۶۷، (چاپ شده در کتاب **قصه‌ی ارباب معرفت**)
- ۲- سروش، عبدالکریم، **قصه‌ی ارباب معرفت**، تهران، انتشارات صراط، چاپ پنجم، ۱۳۷۹ ش، ص ۲۵۳.
- ۳- آیا بهتر نبود جناب استاد ابیات زیرا به‌عنوان شاهد برمی‌گزیدند: درد ما را نیست درمان الغیث هجر ما را نیست پایان الغیث یا: حافظ اندر درد او می‌سوز و بی‌درمان بساز
زان‌که درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست
که البته در همین ابیات هم از آن‌جا که حافظ نظر به ابدیت عشق و حضور دل دائمی عاشق صادق دارد، موضوع مورد بحث به راحتی قابل توجیه است.
- ۴- مولانا، جلال‌الدین محمد، **کلیات شمس تبریزی (دو جلدی)**، به کوشش عزیزالله کاسب، تهران، انتشارات محمد چاپ دوم، ۱۳۷۸ ش، (غزل ش ۲۱۳۹)
- ۵- سروش، عبدالکریم، پیشین، ص ۲۳۳.
- ۶- خرمشاهی، بهاء‌الدین، **حافظ‌نامه**، (دو جلدی)، تهران: علمی و فرهنگی، چاپ هشتم، ۱۳۸۷ ش، ص ۱۰۴۲.
- ۷- سروش، عبدالکریم، پیشین، ص ۲۵۰.
- ۸- همان، ص ۲۳۵.
- ۹- فروزان‌فر، بدیع‌الزمان، **شرح مثنوی شریف**، (سه جلدی)، تهران، انتشارات زوار، چاپ دهم، ۱۳۸۱ ش، ص ۹۶.
- ۱۰- سروش، عبدالکریم، پیشین، ص ۲۴۷.

منابع

- ۱- حافظ، شمس‌الدین محمد، **دیوان**، به اهتمام ابوالقاسم انجوی شیرازی، تهران، انتشارات جاویدان، چاپ هشتم، ۱۳۷۲ ش.
- ۲- حافظ، شمس‌الدین محمد، **دیوان**، به کوشش خلیل خطیب رهبر، تهران، انتشارات صفی‌علی‌شاه، چاپ ۱۹، ۱۳۷۶ ش.
- ۳- ختمی لاهوری، ابوالحسن عبدالرحمان، **شرح عرفانی غزل‌های حافظ**، (۴ جلدی)، به تصحیح بهاء‌الدین خرمشاهی، کورش منصوری و حسین مطعی‌امین، تهران، انتشارات قطره، چاپ چهارم، ۱۳۸۱ ش.
- ۴- خرمشاهی، بهاء‌الدین، **حافظ‌نامه (۲ جلدی)**، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ هشتم، ۱۳۷۸ ش.
- ۵- زمانی، کریم، **شرح جامع مثنوی**، (۷ جلدی)، تهران، انتشارات اطلاعات، چاپ سوم، ۱۳۸۲ ش.
- ۶- سروش، عبدالکریم، **قصه‌ی ارباب معرفت**، تهران، انتشارات صراط، چاپ پنجم، ۱۳۷۹ ش.
- ۷- فروزان‌فر، بدیع‌الزمان، **شرح مثنوی شریف**، (۳ جلد)، تهران، انتشارات زوار، چاپ دهم، ۱۳۸۱ ش.
- ۸- فرهادی، روان، **معنی عشق نزد مولانا**، تهران، انتشارات اساطیر، چاپ دوم، ۱۳۷۵ ش.
- ۹- فرهادی، نواز‌الله، **دو یار زیرک و باده‌ی کهن**، شیراز، انتشارات ره‌آور هنر، چاپ اول، ۱۳۸۵ ش.
- ۱۰- مرتضوی، منوچهر، **مکتب حافظ**، تهران، انتشارات ابن‌سینا، ۱۳۴۴ ش.
- ۱۱- **مولانا جلال‌الدین محمد، شمس تبریزی**، (۲ جلد)، به کوشش عزیزالله کاسب، تهران، نشر محمد، چاپ دوم، ۱۳۷۸ ش.
- ۱۲- **مثنوی معنوی**، به اهتمام رینولد نیکلسون، تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ نهم، ۱۳۶۶ ش.
- ۱۳- هجویری، علی، **کشف‌المحجوب**، به تصحیح ژکوفسکی، تهران، انتشارات طهوری، چاپ هفتم، ۱۳۸۰ ش.

دو غزل در استقبال از حافظ

زنده‌یاد آیت‌الله استاد سیدعلینقی امین

روشن از پرتو رویت، نظری نیست که نیست
مَتّ خاک درت، بر بصری نیست که نیست
هیچ دل نیست مگر ز آتش عشق تو کباب
بر دری از غم تو در به‌دری نیست که نیست
جلوه‌ی روی تو بی‌پا و سرم کرد، آری
از تو این بی‌سر و پا را خبری نیست که نیست
ز آتش عشق تو بال و پر من، پاک، بسوخت
لایق کوی تو، بی‌بال و پری نیست که نیست
نه همین بر رخ پاک تو، نظر باز من
دیده‌ور بر رخ پاکت، نظری نیست که نیست
بلبل گلشن توحدید، نه من تنه‌ایم
زان‌که این زمزمه، در خشک و تری نیست که نیست
هر کجا می‌نگرم جلوه‌ی رویت پیداست
عکس رخسار تو در رهگذری نیست که نیست
نه چو منصور انال‌الحق زخم از بی‌بصری
در گُل و خار از این نغمه بری نیست که نیست
خویشتن بین و انال‌الحق ز کجا؟ این کفر است
خویش و حق دیدنت از بی‌بصری نیست که نیست
تا که از خود نشانی، به خدایا، گرد خودی
چون تو در ملک خدا جانوری نیست که نیست
بی‌خود از خویش شو و حق نگر اندر عالم
دانی این نغمه ز جای دیگری نیست که نیست
دلبرم شاهد هر جا بود، ای «ابن امین»
جلوه‌گر دلبرم از بام و دری نیست که نیست

استقبال از حافظ

باد صبا به دوست بری گر پیام ما
افکنده‌ی اگرچه مرا از نظر، ولی
شام است بی‌فروغ رخت روز زندگی
از ما می‌پوش چهره‌ی چون مهر پُرفروغ
ما ترک عشق و مستی و ساغر چرا کنیم؟
یارب مخواه یار چو آهوز ما رمد
یارب مباد مرغ سعادت پرد ز بام
ای عشق آتشین سر و پایم بسوز پاک
با مدعی بگویی خوری خون خلق را
آن کیش تست خوش‌دل از آنی به روزگار
نشناختند رتبه‌ی «ابن‌امین» به دهر

گوی از چه روی برده‌ی از یاد نام ما
دادی به دست عشق تو اول زمام ما
با نور مهر روی تو روز است شام ما
روزی شود که مهر بگردد به کام ما
زیرا که پُر ز باده‌ی عشق است جام ما
می‌سند پا برون کشد از دست دام ما
دائم همای بخت و ظفر باد رام ما
شاید ز عشق پخته شود عقل خام ما
منع از چه رو کنی تو ز آب حرام ما؟
مستی و عشق گشت به دوران مرام ما
دست قضا بریخت شکر در کلام ما